

రేడియో జ్ఞాపకాలు

సుధామ.

కొన్ని దశాబ్దాలపాటు ఆకాశవాణిలో వివిధ హోదాల్లో పనిచేసిన అల్లంరాజు వెంకటరావుగారు 'సుధామ' గా సాహితీ లోకంలో సుపసిద్ధులు. సుధామగారు కవి, రచయిత, వక్త, కాలమిస్ట్, కార్టూనిస్ట్, సాహితీ విమర్శకులు..! వృత్తి రీత్యానూ, ప్రవృత్తి రీత్యానూ ఆయన కలుసుకున్న, తెలుసుకున్న వ్యక్తుల గురించి, సందర్భాల గురించి ప్రతినెలా 'రేడియో జ్ఞాపకాలు' గా మలచి మనకి అందిస్తున్నారు. సుధామగారి ఇ-మెయిల్ - sudhama60@yahoo.com

29

ఆరోజుల్లో రేడియోనే ప్రధాన శ్రవణ మాధ్యమం కాబట్టి పత్రికల్లో రేడియోలో ప్రసారమయ్యే రోజువారీ కార్యక్రమాల వివరాలు ప్రచురిస్తూండేవారు. అంతేకాదు రేడియో కార్యక్రమాలపై సమీక్షలను కూడా ప్రచురిస్తూవుండేవారు. శ్రీవాత్సవ, ఆర్.ఎమ్.చల్లా వంటివారు రేడియో కార్యక్రమాలపై చేసే సమీక్షలు చాలా అర్థవంతంగానూ, విలువైనవిగానూ భావింపబడేవి. ప్రసారాల్లోని లోసుగులను కూడా వారు చూపుతూ ఉండేవారు. నేను 1967లో నెలకొల్పి సుమారు ఓ దశాబ్దం పాటు నడిపిన యువమిత్ర లిఖిత మాసపత్రికలో కూడా కొన్నాళ్ళు 'రేడియో ఏమంటోంది' శీర్షికన రేడియో కార్యక్రమాలను సమీక్షించడం జరిగేది. అప్పటికి నేను రేడియోలో ఉద్యోగిగా మున్ముందు చేరబోతాననే ఊహ కూడా లేదు లెండి!

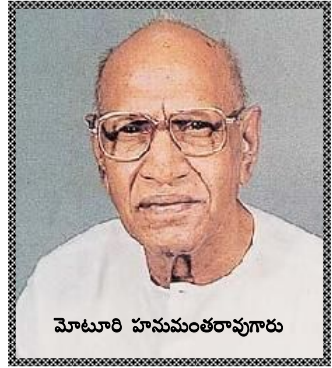
రేడియో కార్యక్రమాల సమీక్షలు సరే! మరి పత్రికల గురించీ, వాటిల్లో వస్తున్న విషయాల గురించీ సమీక్షల మాటేమిటి పత్రికలన్నీ సజావుగానే ఉన్నాయా? పత్రికలవారు పత్రికల గురించి పాఠకుల ఉత్తరాలులాంటివి ప్రచురిస్తూంటారు కరెక్టేగానీ ఒక పరిశీలనాత్మక సమీక్షలుంటే బాగుంటుందనే ఆలోచన కలిగి రేడియోలో ఒక కార్యక్రమంగా పత్రికల గురించి సమీక్షించే ఒక కార్యక్రమానికి నేను రూపకల్పన చేశాను. 'పత్రికల్లో ఈనెల' అనే ఆ సరికొత్త కార్యక్రమాన్ని 1992 జనవరిలో ప్రారంభించి ప్రతినెలా చివరి సోమవారం ఉదయం 7గంటల 15 నిమిషాలకు ఓ పది, పదిహేను నిమిషాల వ్యవధి కార్యక్రమంగా చేయడం మొదలుపెట్టాము. పత్రికల్లో ఆ నెలలోని అంశాలను సమీక్షించడానికి బయటి పాత్రికేయ రచయితలనే ఆహ్వానించడం జరిగేది. అయితే కథలు, కవిత్యము వంటి వాటిని కాక ముఖ్యంగా పత్రికల సంపాదకీయాల గురించీ, ఎడిట్ పేజీలో వచ్చే రాజకీయ, సాంఘిక అంశాల గురించీ విశ్లేషణాత్మకంగా ఈ కార్యక్రమం ఉండేది. కార్యక్రమానికి మంచి ఆదరణే శ్రోతలనుంచి లభించింది. అయితే ఈ కార్యక్రమం ఒక్క ఏడాది పాటే సాగింది. ఆ తరువాత ఆ స్థానంలో కొత్త పుస్తకాల సమాచారం తెలిపే 'పుస్తకదర్శిని' కార్యక్రమాన్ని ప్రవేశపెట్టడం జరిగింది.

'పత్రికల్లో ఈనెల' కార్యక్రమం కొనసాగించక పోవడానికి ప్రధాన కారణం అప్పట్లో ప్రజాశక్తి దినపత్రిక సంపాదకులుగా ఉన్న మోటూరు హనుమంతరావు గారు రాసిన లేఖ స్టేషన్ డైరెక్టర్ కులకర్ణిగారికి కొంత వెరపు కలిగించడమే. ఇంతకీ మోటూరి హనుమంతరావుగారు పార్లమెంటు సభ్యులు కూడాను. ఆయనకు 'పత్రికల్లో ఈనెల' కార్యక్రమం నచ్చలేదనికాదు. ఎంతగానో నచ్చింది. కానీ 1992 జూలై నెల కార్యక్రమంలో అనుకుంటాను నెల్లూరులో ఉండే పాత్రికేయ రచయిత శ్రీ పాయసం సుబ్రహ్మణ్యం అని గుర్తు. ఆనెల ఆ కార్యక్రమాన్ని సమర్పిస్తూ పత్రికా సంపాదకీయాల్లో నాటి సమకాలీన ఒక అంశం గురించిన వివిధ సంపాదకీయాల విశ్లేషణ చేసాడు.

అయితే ఆ అంశంపై మోటూరి హనుమంతరావుగారు సంపాదకులుగా ఉన్న ప్రజాశక్తి సంపాదకీయం గురించి ప్రస్తావించలేదని ఆయనకు అలక వచ్చింది. సుబ్రహ్మణ్యంగారు ఆ సంపాదకీయాన్ని చూసి ఉండలేదు. అన్ని పత్రికలూ ఆసాంతం గమనించడం ఒక్కోసారి సాధ్యం కాకపోవచ్చు కూడా కదా! కానీ పార్లమెంట్ సభ్యుని హోదాలో ఆయన లెటర్ హెడ్ మీద హనుమంతరావుగారు ఈ విషయం ఎత్తి చూపుతూ డైరెక్టర్ గారికి లెటర్ రాసారు. తమ సంపాదకీయాన్ని ప్రస్తావించకపోవడం గురించి పేర్కొన్నారు. ఆయన నిజానికి ఘాటైన పదజాలం ఏమీ వాడలేదు. కానీ ప్రజాశక్తి సంపాదకీయం పేర్కొనకపోవడం సరికాదు అని రాసారు. హనుమంతరావుగారి నుండి లేఖ రాగానే డైరెక్టర్ గారు నన్ను పిలిచి ఎందుకలా జరిగింది అని అడిగారు. కార్యక్రమం సమర్పించిన ఆయన దృష్టికి ప్రజాశక్తి వచ్చి ఉండకపోవచ్చని చెప్పాను. అది కావాలని చేసిన నిర్లక్ష్యం కాదనీ, పత్రికల్లో ఈ నెల కార్యక్రమంలో మునుపు అనేకమార్లు ప్రజాశక్తి సంపాదకీయాలు ఉదహరించిన విషయం కూడా సోదాహరణంగా చూపాను. డైరెక్టర్ గారు మోటూరి వారికి సమాధానం రాసి ఆ లేఖను స్వయంగా ఆయనను కలిసి ఇమ్మనమని నాకే చెప్పారు. అలా వెళ్ళి మోటూరి వారిని కలిసే భాగ్యం కూడా కలిగింది. ఆయన కాఫీ కూడా త్రాగించి బాగానే మాట్లాడారు. తమ సంపాదకీయాల గురించి కూడా ప్రత్యేక శ్రద్ధతో పరిశీలించవలసిందిగా కోరారు. ఆ విషయమే డైరెక్టర్ గారికి చెప్పాను. ఆ తర్వాత కూడా ఆరునెలలపాటు పత్రికల్లో ఈ నెల కార్యక్రమం ప్రసారమైంది గానీ ఆ తరువాతి షెడ్యూల్ వేస్తున్నప్పుడు "అనవసర వివాదాలు వచ్చే వీలున్న కార్యక్రమం ఎందుకు మార్చేయమని" ఆయన అనడంతో గ్రంథ సమీక్ష కార్యక్రమం విడిగా ఉన్నా అనేక పుస్తకాలు సమీక్షార్థం ఆకాశవాణికి అందుతుండడంతో అన్నింటినీ సమీక్షించే వీలు, సమీక్షకు ఒదగని, అంతగా ఆవశ్యకతలేని గ్రంథాలను కేవలం క్లుప్తంగా కొత్తపుస్తకాల సమాచారంగా అందిస్తే బాగుంటుందనే భావనతో పత్రికల్లో స్వీకారంలాంటి కాలమనే కొంత సంక్షిప్త పరిచయంగా కొత్తపుస్తకాల సమాచారం తెలిపే 'పుస్తకదర్శిని' కార్యక్రమాన్ని రేడియోలోని స్టాఫ్ ప్రెజంట్ చేసే రీతిగా మలచి 1993 ఫిబ్రవరి నుంచీ 'పత్రికల్లో ఈనెల' కార్యక్రమం స్థానంలో విజయవాడ ఆకాశవాణిలో ప్రసారం చేయడం చేసాను.

'పత్రికల్లో ఈ నెల' ఆపివేయడం బాగులేదని శ్రోతలు లేఖలు రాసారు కూడాను. డా.పాపినేని శివశంకర్, డా.గుమ్మా సాంబశివరావు, డా.మల్లిప్రయ నాగరాజు, శ్రీ పులివేరి రామమోహనరావు, శ్రీ మన్నవ గిరిధరరావు, పి.గోపిరెడ్డి, శ్రీ పచ్చిపులుసు వెంకటేశ్వర్లు, శ్రీ పాయసం సుబ్రహ్మణ్యం, డా.జి.వి.పూర్ణచంద్, నిశాపతి, శ్రీ ఎండి.సౌజన్య డా.జి.హరిశ్చంద్రసాద్, శ్రీ కోటపాల్ దేవరాజ్ వీరంతా 'పత్రికల్లో ఈనెల' కార్యక్రమాన్ని సమర్పించినవారే.

శ్రీ మోటూరి హనుమంతరావుగారు మార్కిస్టు లీడర్ గా ఎంతో ప్రఖ్యాతులు, 1917 గుంటూరు వెల్లటూరులో జన్మించిన ఆయన 1937లో కమ్యూనిస్ట్ పార్టీలో చేరారు. 1964 నుండి 1982 వరకు సి.పి.ఐ(ఎం) రాష్ట్రకార్యదర్శి ఆయనే. ఇప్పుడు హైదరాబాద్ లోని ప్రజాశక్తి బిల్డింగ్ ఆయన పేరునే ఉంది. ఆయన పోయినప్పుడు విజయవాడ ఆకాశవాణి ప్రత్యేక శ్రద్ధాంజలి కార్యక్రమాన్ని కూడా ప్రసారం చేసింది.

మోటూరి హనుమంతరావుగారు

కొత్త ప్రసంగ కర్తలు, రచయితల గురించి ఒక 'హంట్' ఎప్పుడూ చేస్తూండడం నాకు ఇష్టంగా ఉండేది. రేడియోకి అలాంటి కొత్తవారెందరినో నేను పరిచయం చేశానని వారు చెబితేనే తర్వాత నాకు తెలిసేది కూడాను. అప్పట్లో పత్రికల్లో విద్యావిషయిక వ్యాసాలు రాస్తూ కృష్ణాజిల్లా వీర్లపాడునుండి మల్లెల సూర్యనారాయణగారు అని ఒకరుండేవారు. పత్రికలో ఆయన పేరు చూసే జనవరి 1992లో 'పాత్ర-బాధ్యత' అనే అంశంపై కూర్చిన ప్రసంగ పరంపరలో 'ప్రజాస్వామ్యంలో విద్యావేత్త' అనే ప్రసంగం ఆయనచేత చేయించడం జరిగింది. ప్రజాస్వామ్యంలో ప్రభుత్వోద్యోగి, ప్రజాస్వామ్యంలో సంఘసేవకుడు అని ఆ పరంపరలోని మరి రెండు ప్రసంగాలు.

అప్పట్లో ఆంధ్రభూమిలో సబ్ ఎడిటర్ గా పనిచేస్తూండే ప్రసేన్ 10.1.92 రాత్రి 9.16కు 'కవిత్వంలో ప్రతీకగా సూర్యుడు' అనే అంశంపై ప్రసంగం చేయడం నాకు గుర్తుంది. ప్రసేన్ అద్భుతమైన కవిత్వం రాసాడు. పాత్రికేయునిగానే కాక కవిగా పేరొందాడు. కొన్నాళ్ళు హైదరాబాద్ లోనూ పనిచేశాడుగానీ ఆ తరువాత ఖమ్మం వృత్తిరీత్యానే తరలివెళ్ళాడు. ఆంధ్రభూమి వదిలేశాడు ఆ తరువాత.

విజయవాడ కె.బి.ఎన్ కళాశాలలో లెక్చరర్ గా డా.కొండముది హనుమంతరావుగారు పనిచేస్తూండేవారు. ఆయన ఆ తరువాత సినీరచయితగానూ వాసికెక్కారు. విభిన్న విషయాల మీద ఆయన రచనలు చేసారు. 24 జనవరి 92న "సూక్ష్మబుద్ధి బోధనవల్ల వస్తుందా" అనే అంశం మీద ఆయన ప్రసంగించారు. పర్వనాలిటీ డెవలప్ మెంట్ గురించి అవగాహన అప్పుడప్పుడే రచనల రూపంలో రావడం జరుగుతూండేది ఆయన చేసిన ఆ ప్రసంగం శ్రోతల సమాదరణ పాత్రమైంది.

చలసాని దత్తుగారితో

గుంటూరు గోవాడలో స్వాతంత్ర్య సమరయోధుడుగా శ్రీ పావులూరి శివరామకృష్ణయ్యగారు రేడియో కార్యక్రమాల పట్ల అమితాసక్తితో ఉండేవారు. సర్వోదయ దినోత్సవ నేపథ్యంలో పేదరిక నిర్మూలనా మార్గాల గురించి ఆయన భావాలను శ్రోతలతో పంచుకున్నారాయన (29.1.92) విజయవాడలో అఖిలభారత పారిశ్రామిక ప్రదర్శన కార్యదర్శిగా అప్పట్లో ప్రముఖ పారిశ్రామిక వేత్త శ్రీ చలసాని దత్తుగారుండేవారు. 'పారిశ్రామిక భవిష్యత్తుకు పునాదులు' గురించి ఆయనతో 31.1.92న ప్రసారమైంది నేను చేసిన పరిచయ కార్యక్రమం. వినికీడి శక్తి కొంచెం తక్కువగా ఉన్నా ఆయన నా ప్రశ్నలను బానే పట్టుకుని సమాధానాలిచ్చారు.

విజయవాడలోనే మొట్టమొదటగా సినిమా థియేటర్ మారుతీ సినిమా టాకీస్ ను 1921 లో పోతిన శ్రీనివాసరావుగారు నిర్మించారనే విషయం థియేటర్ల నిర్మాణ చరిత్రలోని ప్రధాన అంశమే. ఇప్పుడిప్పుడు అనేకం సినిమా థియేటర్లు మూతపడిపోవడం కొన్ని ఫంక్షన్ హాల్స్ గా మారిపోతే కొన్ని కూలగొట్టబడి కమర్షియల్ కాంప్లెక్స్ లుగా మారిపోవడం కనబడుతున్న పరిణామమే. ప్రేక్షకుడు సినిమా థియేటర్ కు వెళ్ళి సినిమా చూడడం అంటే ఆ మూడుగంటలూ వేరే లోకంలో ఉన్నట్టే భావన ఉండేది. ప్రేక్షకులకు థియేటర్ యాజమాన్యం సరియైన సౌకర్యాలు కల్పించాలి ఏ.సి థియేటర్లు కూడా మధ్యలో

సినీ ఎక్సిబిటర్స్ సంస్థ నాయకులతో ముఖాముఖి

ఏ.సిని నిలుపుదలచేయడం వంటివి జరుగుతుంటాయి. సినిమా ప్రేక్షకుల సమస్యల మీద జనవరి 1992లో టెలిఫోన్ ముఖాముఖి కార్యక్రమాన్ని ప్రత్యక్షప్రసారం చేస్తూ ఫోన్ ద్వారా ప్రేక్షకులడిగిన ప్రశ్నలకు విజయవాడ సిని ఎక్సిబిటర్స్ అసోసియేషన్ అధ్యక్షులు నాటి 'అప్పర' థియేటర్ అధిపతి శ్రీ కడియాల వెంకటేశ్వరరావు, అలాగే అసోసియేషన్ కార్యదర్శి జైహింద్ టాకీస్ అధినేత శ్రీ దోనేపూడి బ్రహ్మేశ్వరరావు గార్లచేత సమాధానాలు ప్రసారం చేయడం జరిగింది. సినిమా ప్రేక్షకుల సమస్యల మీద అలా కార్యక్రమం ప్రసారం చేయడాన్ని శోతలు ప్రత్యేకించి అభినందించారు కూడాను.

ఏటా ప్రసారమయ్యే జాతీయకవి సమ్మేళనం ఆకాశవాణి కార్యక్రమాలలో ఒక విశిష్టమైనదని ముందే చెప్పుకున్నాంగా! ఇతర భాషా కవితల తెలుగు అనువాదాలు ఆకాశవాణి హైదరాబాద్ కేంద్రమే అనువదింప చేసి ప్రసారం చేస్తుంది. అందువల్ల హైదరాబాద్లోని కవులకే తెలుగు అనువాదాలు చేసే అవకాశం ఎక్కువ. అదే సౌకర్యంగా కార్యక్రమ రూపకల్పనకు ఉంటుంది. కానీ నేను విజయవాడలో ఉండగా 1992లో ప్రసారమైన జాతీయ కవిసమ్మేళనంలో మరాఠీ కవిత అనువాదానికి గుంటూరు నాగార్జున విశ్వవిద్యాలయంలో పనిచేస్తున్న ప్రముఖ కవి శ్రీ అడిగోపుల వెంకటరత్నం గారిని సూచించి పంపడం జరిగింది. అలా జాతీయకవి సమ్మేళనంలో అనువాద కవిగా తొలిసారి అడిగోపుల వెంకటరత్నం గారిచేత మరాఠీ కవితను తెలుగులోకి అనువదింపచేసి విజయవాడ కేంద్రంలోనే రికార్డు చేసి పంపడం జరిగింది. ఆ విషయాన్ని నిరంతర కవిగా సాగుతున్న అడిగోపుల ఇప్పటికీ గుర్తుచేసుకుంటుంటారు. 1992 సంక్రాంతికి కడపలో నిర్వహించిన కవిసమ్మేళనానికి 'మోనా' (పి.మోహనరావు), హైదరాబాద్లో మార్చిలో జరిగిన ఉగాది కవి సమ్మేళనానికి శ్రీ పువ్వాడ తిక్కన సోమయాజి, విశాఖ పట్నంలో ఆగస్టులో జరిగిన స్వాతంత్ర్య కవిసమ్మేళనానికి స్ఫూర్తిశ్రీ (టి.భాస్కరరావు) విజయవాడ ఆకాశవాణి ప్రతినిధులుగా వెళ్ళి పాల్గొన్నారు. ఆహూతుల సమక్షంలో 1993 సంక్రాంతికి రాష్ట్రస్థాయి కవిసమ్మేళనం విజయవాడ ఆకాశవాణి నుండి నేను నిర్వహించాను. 1992 జనవరి రెండువన ప్రకాశం జిల్లా గిద్దలూరులో నాటి ప్రధాని శ్రీపి.వి.నరసింహారావుగారు చేసిన పర్యటనను నేనే కవర్ చేసి రేడియో నివేదిక రూపొందించి మర్నాడు (3.1.92) రాత్రి ప్రసారం చేయడం ఒక మరచిపోలేని జ్ఞాపకమే. ఆ నివేదికకు కొనసాగింపుగా ప్రధాని 'కోయిలకుంట్ల' పర్యటనపై కడప కేంద్రం నివేదిక ప్రసారమైంది.

శ్రీ అడిగోపుల వెంకటరత్నం

(విజయవాడ రాజకీయ సంచలనం క్రీ.శే.వంగవీటి మోహనరంగాభార్య రత్నకుమారితో పరిచయ కార్యక్రమం విశేషాలతో, ఫిబ్రవరి '92 కార్యక్రమాలతో మొదలెట్టుకుంటూ - వచ్చేనెల కబుర్లలో కలుద్దాం మరి)

Post your comments